21/05/2020

Λόγος εις την μνήμην των θεοστέπτων και ισαποστόλων Μεγάλων Βασιλέων Κωνσταντίνου και Ελένης

Εκκλησία της Κύπρου / Ι.Μ. Μόρφου

Του Αρχιμανδρίτου Φωτίου Ιωακείμ

Ἀγαπητοὶ ἐν Κυρίῳ ἀδελφοί, εἶναι γνωστό, πὼς λίγα πρόσωπα στὴν Ἱστορία τιμήθηκαν μὲ τὸν τίτλο τοῦ Μεγάλου. Ἐξέχουσα θέση ἀνάμεσά τους κατέχει ἀναμφίβολα ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος.

Κι ἀναδείχθηκε Μεγάλος, ὄχι μόνο σὲ ἔργα πολιτικῆς σύνεσης, οἰκονομικῆς διαχείρισης, διοικητικῆς μεταρρύθμισης, στρατιωτικῆς δεξιοτεχνίας, φρόνησης καὶ ἀνδρείας, ἀλλά, μὲ ἄριστο συνδυασμό, Μεγάλος καὶ σὲ ἔργα μεγάλα στερέωσης τοῦ μέχρι τότε διωκόμενου Χριστιανισμοῦ, ἐνίσχυσης τῆς Ὀρθόδοξης

Ἐκκλησίας, ἀποκατά-στασης τῆς ἐσωτερικῆς της ἑνότητας, τιμῆς τῶν ἁγίων, ἀνέγερσης ναῶν καὶ τόσα ἄλλα. Καὶ μαζί του ἀσφαλῶς μεγαλύνεται στοὺς αἰῶνες ἡ ἁγία μητέρα του Ἑλένη, παιδαγωγὸς καὶ συμβοηθὸς καὶ συνεργὸς στὰ θεῖα ἔργα, στὴ φιλανθρωπία, στὴν εὕρεση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καὶ ἀνάδειξη τῶν Ἁγίων Τόπων, στὴ στήριξη τῶν πιστῶν, στὸν ἐκχριστιανισμὸ τῶν ἀπίστων.

Πόσα, ἄραγε, δὲν ὀφείλει σήμερα ὁ χριστιανικὸς κόσμος στὴ βασιλικὴ τούτη δυάδα, τῶν ὁποίων ἡ Ἐκκλησία μας, δίκαια καὶ θεόπνευστα, ἀναγνώρισε καὶ διακήρυξε τὴν ἁγιότητα, ἐντάσσοντάς τους στὸ Ἁγιολόγιό της καὶ ἀπονέμοντάς τους ἐπάξια καὶ τὸν τίτλο τῶν ἰσαποστόλων; Ἂς ἰδοῦμε ὅμως συνοπτικὰ τὰ σπουδαιότερα ἔργα τῶν μεγάλων αὐτῶν ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας μας, ποὺ σήμερα πανηγυρίζουμε τὴ μνήμη τους.

Εἶναι γνωστὸ τὸ θαυμαστὸ ὅραμα τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, πρὶν τὴ μεγάλη καὶ τελικὴ ἀναμέτρηση μὲ τὸν μισόχριστο βασιλέα Μαξέντιο τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 312 ἔξω ἀπὸ τὴ βασιλεύουσα Ρώμη, τὸ ὑπέρλαμπρο δηλ. σημεῖο τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ποὺ εἶδε στὸν οὐρανὸ τὶς πρῶτες ἀπογευματινὲς ὧρες τῆς ἡμέρας, μὲ τὴν ἐπιγραφὴ γύρω του, «ἐν τούτῳ νίκα». Καὶ ἡ νίκη του στὴ συνέχεια, μὲ τὴ δύναμη τοῦ Ἐσταυρωμένου Χριστοῦ, ὑπῆρξε πράγματι θριαμβευτική.

Πρῶτο σπουδαιότατο ἔργο του μετὰ τὴ νίκη αὐτή, ἦταν τὸ περίφημο Διάταγμα τῶν Μεδιολάνων (Φεβρουάριος τοῦ 313), τὸ ὁποῖο ὑπέγραψε στὸ σημερινὸ Μιλάνο τῆς Ἰταλίας μὲ τὸν σύμμαχό του καὶ αὐτοκράτορα τῆς Ἀνατολῆς Λικίνιο, μὲ τὸ ὁποῖο καθιερώθηκε ἡ ἀρχὴ τῆς ἀνεξιθρησκείας, ποὺ ὡς κύριο στόχο εἶχε τὴν κατοχύρωση καὶ ἀναγνώριση τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας γιὰ τὸν Χριστιανισμό, ποὺ ὡς τότε διωκόταν.

Στὴ συνέχεια, ἀφοῦ ὁ Κωνσταντῖνος κατέστη μονοκράτορας τῆς ἀχανοῦς τότε Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας καὶ μετέφερε τὴν ἕδρα του στὴν Ἀνατολή, κτίζοντας καὶ ἐγκαινιάζοντας τὸ Βυζάντιο ὡς πρωτεύουσα τοῦ κράτους, ποὺ ἀπὸ τὸ ὄνομά του μετονομάστηκε Κωνσταντινούπολη, συνεκάλεσε τὸν Μάιο τοῦ 325 στὴ μεγαλούπολη Νίκαια τῆς Βιθυνίας τὴν Α΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδο, ποὺ κατεδίκασε τὴ βλάσφημη αἵρεση τοῦ Ἀρείου καὶ συνέταξε τὰ ἑπτὰ πρῶτα ἄρθρα τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεώς μας (δηλ. τοῦ ‘‘Πιστεύω’’), ἐκδίδοντας συνάμα καὶ ὁρισμένους Κανόνες, γιὰ τὴν καλύτερη διακυβέρνηση τῶν Ἐκκλησιῶν.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς Συνόδου αὐτῆς, μὲ ὑπόδειξη ἁγίου ἀγγέλου, ὁ Μ. Κωνσταντῖνος ἀπέστειλε τὴν ἁγία του μητέρα Ἑλένη στὰ Ἱεροσόλυμα (περὶ τὸ 325/326) μὲ τὴν ἁρμόζουσα συνοδία καὶ ἄφθονα χρήματα, ὅπου, μετὰ ἀπὸ ἀρκετὲς περιπέτειες, ἀνακάλυψε τὸν χῶρο τοῦ Γολγοθᾶ, τὸν Τίμιο Σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν δύο ληστῶν καὶ τοὺς ἁγίους ἥλους τῆς Σταύρωσης, καθὼς καὶ τὸ μνῆμα τοῦ Κυρίου

καὶ τὸν χῶρο τῆς Γέννησης τοῦ Χριστοῦ στὴ Βηθλεέμ. Στοὺς χώρους τούτους, ὅπως καὶ σὲ ἄλλα σημεῖα τῶν Ἁγίων Τόπων, ἀνήγειρε λαμπρὲς βασιλικές, δηλ. ναούς, πρὸς δόξαν Θεοῦ. Σύμφωνα δὲ μὲ ἀρχαία παράδοση, ἡ ἱστορικὴ πορεία τῆς μεγαλονήσου μας Κύπρου σηματοδοτήθηκε ἀνεξίτηλα ἀπὸ τὴν ἐδῶ παρουσία τῆς βασιλομήτορος Ἑλένης, κατὰ τὸ ταξίδι τῆς ἐπιστροφῆς της ἀπὸ τοὺς Ἁγίους Τόπους. Εἶναι τότε, ποὺ ἱδρύθηκε καὶ ἡ Μονὴ τοῦ Σταυροβουνίου, ὅπου ἡ ἁγία αὐτοκράτειρα ἄφησε, ὡς εὐλογία διηνεκὴ τοῦ τόπου μας, τεμάχιο τοῦ Τιμίου Ξύλου τοῦ Σταυροῦ, ποὺ ὡς σήμερα φυλάσσεται ἐκεῖ. Ἐπιστρέφουσα στὴν Κωνσταν-τινούπολη ἡ μακαρία Ἑλένη περὶ τὸ 328/329, ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ, σὲ ἡλικία περίπου ὀγδόντα ἐτῶν.

Ἄλλα ἀξιομνημόνευτα θεάρεστα ἔργα τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου ἀναφέρονται καὶ τὰ ἑξῆς:

– Ἔγραψε πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Περσίας Σαβὼρ Β΄ σχετικὰ μὲ τοὺς ἐκεῖ χριστιανούς, γιὰ νὰ διάγουν εἰρηνικὰ καὶ νὰ μὴν τοὺς διώκει, πρᾶγμα ποὺ δὲν τήρησε ὁ Σαβώρ, γι᾽ αὐτὸ καὶ ὁ ἅγιος ἐξεστράτευσε ἐναντίον του.

– Θεσμοθέτησε, πρῶτος αὐτός, τὴν Κυριακὴ ὡς ἡμέρα προσευχῆς καὶ λατρείας τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν καθιέρωσε μὲ νόμο ὡς ἡμέρα ἀργίας. Ἀκόμη, μὲ ἐντολή του τιμῶνταν λαμπρά, ὄχι μόνο ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα, ἀλλὰ καὶ οἱ ἡμέρες μνήμης τῶν ἁγίων μαρτύρων. Στὶς 13 Σεπτεμβρίου τοῦ 335 τελέστηκαν, σύμφωνα μὲ ἐντολή του, τὰ ἐγκαίνια τοῦ πανιέρου ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως, ποὺ εἶχε οἰκοδομηθεῖ μὲ δική του ἐπιχορήγηση καὶ δικές του ὁδηγίες, μὲ τὴ συμβολὴ τῆς ἁγίας Ἑλένης.

– Πρέπει, τέλος, νὰ μνημονεύσουμε καὶ τὸν ἐκχριστιανισμὸ διαφόρων ἐθνῶν κατὰ τὴν περίοδο τῆς βασιλείας τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, ὅπως τῶν Ἰνδῶν, τῶν Γεωργιανῶν καὶ τῶν Ἀρμενίων.

Τὸ ἔτος 337, ἐκστρατεύοντας κατὰ τῶν Περσῶν, ἀσθένησε σοβαρὰ ὁ Μέγας βασιλεὺς καί, ἐπειδὴ μέχρι τότε ἦταν κατηχούμενος, ζήτησε καὶ ἔλαβε τὸ ἅγιο Βάπτισμα πλησίον τῆς πόλης Νικομήδειας. Ὅταν φόρεσε τὰ λευκὰ ἐνδύματα τοῦ Βαπτίσματος καὶ μετέλαβε τὰ ἄχραντα Μυστήρια, δὲν ἀφαίρεσε τὴν ἐνδυμασία του αὐτὴ μέχρι τὴν κοίμησή του, ποὺ συνέβη στὶς 21 Μαΐου τοῦ 337 μ.Χ., Κυριακὴ τῆς Πεντηκοστῆς, ὅταν ἦταν περίπου ἑξηντατριῶν ἐτῶν, κι ἀφοῦ βασίλευσε γιὰ τριάντα ἕνα χρόνια. Ἀναφέρουμε ἐδῶ τὸ σπουδαιότατο καὶ πνευματικοῦ περιεχομένου τέλος τῆς εὐχαριστήριας προσευχῆς τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου μετὰ τὴ βάπτισή του, ποὺ φανερώνει τὸ μεγαλεῖο τῆς ἁγίας ψυχῆς του: «Τώρα γνωρίζω ὅτι εἶμαι πράγματι μακάριος. Τώρα γνωρίζω, ὅτι δείχθηκα ἄξιος τῆς ἀθάνατης ζωῆς. Τώρα γνωρίζω, ὅτι ἔγινα μέτοχος τοῦ θείου φωτός!»

Τὸ τίμιο λείψανό του τοποθετήθηκε σὲ χρυσὴ λάρνακα καὶ μεταφέρθηκε στὴν Κωνσταντινούπολη, ὅπου ἀποτέθηκε στὸν ναὸ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, τὸν ὁποῖο ὁ ἴδιος εἶχε ἀνεγείρει. Κι ἐκεῖ εὑρισκόμενο, ἐπετέλεσε πολλὰ θαύματα.

Τῶν Μεγάλων αὐτῶν θεοστέπτων βασιλέων καὶ ἰσαποστόλων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης ἂς ἐπικαλούμαστε κι ἐμεῖς, οἱ χριστιανοὶ τῶν ἐσχάτων τούτων χρόνων, τὶς εὐπρόσδεκτες πρεσβεῖες καὶ ἱκεσίες πρὸς τὸν μεγαλοδύναμο Θεό, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, νὰ εἰρηνεύσει τὸν κόσμο, νὰ ἐξαλείψει τὰ σκάνδαλα καὶ τὶς αἱρέσεις, νὰ φέρει τὴν ὁμόνοια καὶ τὴν ἀγάπη, νὰ συγχωρήσει τὶς ἁμαρτίες μας καὶ νὰ μᾶς ἀξιώσει μαζί τους τῆς αἰωνίου βασιλείας τῶν οὐρανῶν, μὲ τὴ χάρη καὶ φιλανθρωπία τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, στὸν Ὁποῖο ἀνήκει ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν!